

At: Cadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor
Safonau

Dyddiad: 1 Rhagfyr 2023

Rhif Union: 01824 712589

e-bost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Aelod o'r Pwyllgor,

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR SAFONAU, DYDD GWENER, 8 RHAGFYR 2023** am **10.00 am** yn **SIAMBR Y CYNGOR, NEUADD Y SIR, RHUTHUN A THRWY GYNHADLEDD FIDEO**.

Yn gywir iawn

G Williams
Swyddog Monitro

AGENDA

RHAN 1: GWAHODDIR Y WASG A'R CYHOEDD I FOD YN BRESENNOL YN Y RHAN HON O'R CYFARFOD

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGAN CYSYLLTIAD (Tudalennau 5 - 6)

Aelodau i ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu sy'n rhagfarnu ag unrhyw fusnes a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Hysbysiad o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, gael eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B(4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF (Tudalennau 7 - 16)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 8 Medi 2023 (copi ynghlwm).

5 OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU - 'EIN CANFYDDIADAU' (Tudalennau 17 - 22)

Ystyried adroddiad gan y Swyddog Monitro (copi ynghlwm) ar dudalen 'Ein Canfyddiadau' a gyhoeddwyd ar wefan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

6 PRESENOLDEB MEWN CYFARFODYDD

Nodi presenoldeb aelodau'r Pwyllgor Safonau yng nghyfarfodydd Cynghorau Sir, Tref a Chymuned a derbyn eu hadroddiadau.

7 CEISIADAU AM ODDEFEBAU

Ystyried unrhyw geisiadau am oddefebau a gafwyd gan Gynghorau Tref/Dinas/Cymuned neu ar lefel sirol.

8 ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR SAFONAU

(Tudalennau 23 - 32)

Ystyried Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau gan y Swyddog Monitro (copi ynghlwm).

9 DIGWYDDIAD HYFFORDDIANT Y CADEIRYDD

Cael diweddariad ar lafar ar Ddigwyddiad Hyfforddiant y Cadeirydd a gynhaliwyd ar 24 Tachwedd 2023.

10 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y PWYLLGOR SAFONAU

(Tudalennau 33 - 38)

Ystyried Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Safonau (copi ynghlwm).

11 DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Trefnwyd cyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau ar gyfer dydd Gwener 1 Mawrth 2024 am 10am yn Neuadd y Sir, Rhuthun.

PART 2: EITEMAU CYFRINACHOL

Argymhellir yn unol ag Adran 100A(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972 y dylid gwahardd y Wasg a'r Cyhoedd o'r cyfarfod tra bydd yr eitemau busnes canlynol yn cael eu hystyried oherwydd ei bod yn debygol y bydd gwybodaeth eithriedig (fel y diffinnir ym Mharagraff 12 a 13 Rhan 4 Atodlen 12A y Ddeddf) yn cael ei datgelu.

12 COD YMDDYGIAD - RHAN 3 DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

(Tudalennau 39 - 48)

Ystyried adroddiad cyfrinachol gan y Swyddog Monitro (copi ynghlwm) sy'n rhoi trosolwg o gwynion a wnaed yn erbyn aelodau i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

AEOLODAETH

Aelodau Annibynnol:

Julia Hughes (Cadeirydd), Anne Mellor (Is-Gadeirydd), Peter Lamb a/ac Samuel Jones

Aelod Cyngor Tref / Cymuned
Councillor Gordon Hughes

Cynghorwyr Sir
Y Cynghorydd Bobby Feeley
Y Cynghorydd Hugh Carson Irving

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(Gweler y nodyn isod)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhowch ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchennog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR SAFONAU

Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo ddydd Gwener, 8 Medi 2023 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Yr Aelodau Annibynnol Julia Hughes (Cadeirydd), Samuel Jones a Peter Lamb ynghyd â'r Cynghorwyr Bobby Feeley a Hugh Irving

HEFYD YN BRESENNOL

Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro - Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd / Dirprwy Swyddog Monitro (LJ); Cyfreithiwr Dan Hyfforddiant (EC), a Gweinyddwyr Pwyllgorau (KEJ a SJ [gweinyddwr Zoom])

CROESO

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod. Estynnwyd croeso arbennig i Gyfreithwraig Dan Hyfforddiant y Cyngor a oedd yn mynychu ei chyfarfod cyntaf o'r Pwyllgor Safonau.

1 YMDDIHEURIADAU

Y Cynghorydd Gordon Hughes a'r Aelod Annibynnol Anne Mellor
Gary Williams, Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes / Swyddog Monitro

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Datganodd y Cynghorydd Bobby Feeley gysylltiad personol gydag eitem 14 ar y rhaglen, Cod Ymddygiad - Rhan 3 Deddf Llywodraeth Leol 2000, mewn perthynas ag un o'r cwynion a gyflwynwyd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

3 MATERION BRYN FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd unrhyw faterion bryn.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 16 Mehefin 2023.

Cywirdeb -

Tudalen 5, Eitem 2: Datgan Cysylltiad - eglurodd y Cadeirydd bod y Cynghorydd Gordon Hughes yn parhau i fod yn aelod o Gyngor Tref Corwen. Eglurwyd bod y cofnodion wedi'u hysgrifennu yn y gorffennol ac felly bod y cofnodion yn gywir.

Gellir cofnodi bod y Cynghorydd Hughes 'yn aelod cyfredol' i adlewyrchu ei fod yn aelod ar adeg cynnal y cyfarfod.

Tudalen 7, Eitem 6: Presenoldeb mewn cyfarfodydd - i gynnwys geiriau i adlewyrchu'r sefyllfa fel a ganlyn "... bod y clerch a'r cadeirydd yn briod **i'w gilydd** a holodd a ddylid cyflwyno unrhyw ddatganiad o gysylltiad..."

Tudalen 12, Eitem 12: Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Safonau - tynnu'r cyfeiriad at y pwynt bwled cyntaf a oedd yn wall, gyda phresenoldeb mewn cyfarfodydd yn cael ei adrodd yn ôl ym mhob cyfarfod.

Materion yn Codi –

Tudalen 5, Eitem 4: Cofnodion y cyfarfod diwethaf – darperid hyfforddiant i glercod drwy gyfrwng fideo-gynadledda, ond ni phennwyd dyddiad ar ei gyfer eto.

Tudalen 6, Eitem 4: Cofnodion y cyfarfod diwethaf - cyflwynodd y Cadeirydd Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau i'r Cyngor Llawn ar 5 Medi, a darparodd adborth ar hynny. O ystyried hyd y cyfarfod, roedd rhai aelodau wedi gadael cyn i'r eitem gael ei thrafod, ond byddai'r adroddiad a'r cofnodion ar gael i'r holl aelodau. Eglurodd y Cadeirydd hefyd bwysigrwydd hyfforddiant ar gyfer Cynghorau Tref/Dinas/Cymuned ac y dylid gwella presenoldeb; cywiro a chadarnhau dyddiadau cyfarfodydd y Fforwm Safonau Cenedlaethol; pwysleisio pwysigrwydd Dyletswydd Arweinwyr Grwpiau a chroesawu Adroddiadau'r Arweinwyr Grwpiau, ond mynegodd siom eu bod wedi methu'r dyddiadau cyflwyno, a chyfeirio at waith pellach ar y broses yn y dyfodol; darparodd gipolwg ar y cyflwyniad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru i'r Fforwm Safonau Cenedlaethol, a chyflwyno'r wybodaeth ddiweddaraf ar Adolygiad Penn. Atebwyd cwestiynau am hyfforddiant gorfodol gyda'r holl gynghorwyr sir wedi cwblhau'r Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ar wahân i'r cynghorydd newydd, a bod y Swyddog Monitro hefyd wedi cyfeirio at hyfforddiant ehangach sy'n cael ei gyflwyno gan Un Llais Cymru a chadarnhau darn o waith i ddarparu trosolwg o'r ddarpariaeth o ran hyfforddiant. Croesawodd yr arweinwyr gwahanol y broses o ddelio â phroblemau bychain yn anffurfiol. Ychwanegodd y Cynghorydd Bobby Feeley y cafwyd presenoldeb da yn y cyfarfod ac y croesawyd yr adroddiad.

Cytunodd y Dirprwy Swyddog Monitro y byddai'n mynd â'r mater o gynnal cyfarfod blynyddol ar-lein â'r Cynghorau Dinas, Tref a Chymuned yn ôl at y Swyddog Monitro i gael ychwaneg o gyngor.

Tudalen 7, Eitem 6: Presenoldeb mewn cyfarfodydd - ni chytunwyd ar unrhyw benderfyniad o ran darparu adborth yn dilyn yr adroddiadau yn ôl i'r Pwyllgor Safonau ac fe gytunwyd y dylid trafod y mater ymhellach o dan yr eitem ar y rhaglen yn y cyfarfod.

Tudalen 8, Eitem 8: Cymhariaeth o Gasgliadau Panel Recriwtio'r Pwyllgor Safonau - gwnaed cais bod adroddiad ar y mater yn cael ei gynnwys yn rhaglen gwaith i'r dyfodol y Cyngor a disgwylir cadarnhad o ran dyddiad. Byddai'r wybodaeth ddiweddaraf yn cael ei chyflwyno i'r aelodau pan fydd ar gael.

Tudalen 8, Eitem 9: Hyfforddiant y Cod Ymddygiad - byddai'r Pwyllgor yn derbyn hysbysiad pan fydd y cynghorydd newydd wedi cwblhau'r hyfforddiant gorfodol. Roedd trafodaethau ar y gweill gyda'r Gwasanaethau Democrataidd o ran recordio sesiwn hyfforddi a'i rhannu; byddai'r wybodaeth ddiweddaraf ar gael yn y cyfarfod nesaf.

Tudalen 10, Eitem 10: Adroddiadau Arweinwyr Grwpiau i'r Pwyllgor Safonau - awgrymwyd y gellir cynnal cyfarfod y Grŵp Cyswllt Moesegol ar yr un diwrnod â'r Pwyllgor Safonau nesaf ac fe gytunwyd y dylid trafod y mater o dan eitem 9 ar y rhaglen.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, derbyn cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 16 Mehefin 2023 a chadarnhau eu bod yn gywir.

5 OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU - 'EIN CANFYDDIADAU'

Cafodd adroddiad ei gyflwyno gan y Dirprwy Swyddog Monitro (a ddisbarthwyd ymlaen llaw) ynghylch y crynodebau o'r achosion diweddaraf yn yr adran 'Ein Canfyddiadau' ar wefan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a oedd wedi disodli Llyfr Achos y Cod Ymddygiad blaenorol. Roedd dolen we i'r adran berthnasol wedi'i darparu.

Mae'r adran 'Ein Canfyddiadau' yn cynnwys bob mater a gaiff eu hymchwilio gan yr Ombwdsmon, nid materion yn ymwneud ag ymddygiad yn unig. Fodd bynnag, nid oedd unrhyw achos o gŵyn yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad wedi'i ymchwilio yn ystod cyfnod yr adroddiad o'r 10 Mai 2023 i'r 3 Awst 2023.

Nododd yr aelodau nad oedd unrhyw gwynion wedi'u hymchwilio'n genedlaethol a nodi efallai bod achosion ar y gweill o ystyried y terfynau amser dan sylw. Cafwyd trafodaeth o ran a oedd y trothwy ar gyfer ymchwilio i achosion yn rhy uchel, a fyddai'n siomi achwynwyr pe na bai eu cwyn yn cael ei hymchwilio. Oherwydd y newid yn y broses yn ddiweddar, dim ond pan fyddai Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru'n rhannu eu penderfyniad i ymchwilio ai peidio y byddai'r Swyddog Monitro yn cael gwybod am y gŵyn. Cyn y newid hwnnw, roedd y Swyddog Monitro'n cael gwybod am gŵyn pan fyddai'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ei derbyn.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad.

6 MEWN CYFARFODYDD

Adroddodd yr Aelodau am eu presenoldeb mewn cyfarfodydd fel a ganlyn –

- Adroddodd yr Aelod Annibynnol Samuel Jones ar gyfarfod Cyngor Cymuned Llandyrnog a gynhaliwyd am 7pm ar 18 Gorffennaf 2023, a oedd yn gyfarfod wyneb yn wyneb, heb aelod o'r cyhoedd yn bresennol. Roedd y Cadeirydd a'r Clerc yn hynod effeithlon, a bu i fwyafrif y cynghorwyr gymryd rhan yn y cyfarfod. Ceisiwyd datganiadau o gysylltiad ar ddechrau'r cyfarfod, gydag un datganiad yn ddiweddarach yn y cyfarfod gan gynghorydd a gyrhaeddodd yn

hwyr, er nad oedd yn glir a oedd yn gysylltiad personol neu'n un personol sy'n rhagfarnu, ac ni wnaed cyfranogiad yr aelod yn yr eitem yn glir. Ar y cyfan, cynhaliwyd cyfarfod proffesiynol, ac roedd yn dda gweld bod aelodau'n rhagweithiol yn eu cymunedau, ac roedd y drafodaeth yn adeiladol. Roedd yn hawdd cysylltu â'r Clerc ac roeddent yn ymateb i negeseuon.

- Yn absenoldeb yr Aelod Annibynnol Anne Mellor, darllenodd y Dirprwy Swyddog Monitro ei hadroddiad ar gyfarfod diweddar Cyngor Cymuned Llanarmon yn Iâl. Roedd y cyfarfod yn un prysur, ac fe gadwodd y Cadeirydd cymwys drefn ar y cyfan ac arwain yr aelodau drwy'r cyfan gyda chymorth y Clerc hynod brofiadol. Yn anffodus, roedd y Clerc yn llenwi'r bwlch nes y ceir rhywun yn eu lle. Roedd rhywfaint o aflonyddwch yn y Cyngor Cymuned gydag aelodau wedi ymddiswyddo ac aelodau newydd yn dechrau yn eu swydd. Teimlir y byddai ymweliad arall yn ddefnyddiol yn y dyfodol agos ac y croesewir cefnogaeth y Pwyllgor Safonau.
- Adroddodd y Cadeirydd ar gyfarfod hybrid Cyngor Sir Ddinbych a gynhaliwyd am 10am ar 5 Medi 2023, a oedd wedi'i ddarlledu'n fyw. Roedd presenoldeb da yn y cyfarfod, ond roedd yn gyfarfod hir a gadawodd rhai o'r aelodau cyn y diwedd. Roedd swyddogion yn bresennol yn yr ystafell ac ar-lein ac roedd yn anodd cadarnhau a oedd y rhai yn oriel y cyhoedd yn swyddogion neu'n aelodau o'r cyhoedd, er y daeth dau aelod o'r cyhoedd i ofyn cwestiynau ac anogodd y Cyngor fwy o gyfranogiad gan y cyhoedd. Roedd datgan cysylltiad ar y rhaglen a darllenwyd datganiad gydag un cysylltiad yn cael ei ddatgan ac fe weithredodd yr aelod yn unol â'u datganiad. Roedd pedwar mater brys wedi'u hychwanegu. Roedd yr holl aelodau a'r swyddogion yn ymddwyn gyda pharch tuag at y Cadeirydd a'i gilydd, ac roedd y Cadeirydd yn sicrhau bod pawb yn cael cyfle i siarad. Ni chaniataodd newid i gynnig yn ystod un o'r trafodaethau gan ei fod yn teimlo ei bod yn rhy hwyr yn y broses i wneud hynny. Sicrhaodd y Cadeirydd bod y cyfarfod yn cael ei gynnal yn llyfn ac effeithlon, ac yn arwain yr aelodau i ganolbwyntio ar y drafodaeth yn barchus. Codwyd pwyntiau o drefn a'u datrys yn ddigonol. Rhoddodd y Swyddog Monitro gyngor ac eglurhad yn ystod y cyfarfod i gefnogi'r Cadeirydd a'r cynghorwyr. Nodwyd nad oedd y weithdrefn bleidleisio yn sicrhau bod y cynghorwyr sy'n mynychu ar-lein yn gallu pleidleisio'n ddi-enw. Felly, cafodd y cyfarfod ei gynnal yn dda, gan annog trafodaeth, roedd yr ymddygiad yn dda ac yn broffesiynol.

Tynnodd yr aelodau sylw at yr angen i gytuno ar fethodoleg o ran sut i ddarparu adborth mewn modd cadarnhaol a rhagweithiol ar ôl mynychu cyfarfodydd. Cadarnhawyd y dull a gytunwyd yn flaenorol bod materion sylweddol neu frys yn cael eu rhannu gyda'r Swyddog Monitro. Cafwyd trafodaeth helaeth ar fanteision darparu adborth unigryw i'r cynghorau unigol ac adborth cyffredinol i'r holl gynghorau i rannu arferion gorau, yn enwedig o ystyried mai dim ond cyfran o'r cynghorau fyddai wedi derbyn ymweliad. Mynegwyd safbwyntiau gwahanol o ran sut i symud ymlaen ac fe drafodwyd y rhain gan arwain at gydsyniad y byddai'n gwrtais darparu rhyw fath o gydnabyddiaeth ac adborth unigol ar ôl ymweliad mewn modd cytbwys a chefnogol. Cytunwyd hefyd y dylid cyflwyno adborth cyffredinol a negeseuon allweddol / themâu cyffredin i'r holl gynghorau fesul chwarter ar ôl derbyn adroddiadau'r aelodau ar bresenoldeb yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Safonau.

PENDERFYNWYD –

- (a) y dylid nodi'r adroddiadau llafar oddi wrth aelodau a fu yn y cyfarfodydd, a
- (b) bod y fethodoleg ar gyfer adborth yn dilyn mynychu cyfarfodydd yn cael ei chytuno fel a ganlyn –
- os bydd unrhyw bryderon, dylai'r Swyddog Monitro gysylltu â Chlerc neu Gadeirydd y Cyngor;
 - mewn perthynas â Chynghorau unigol sydd wedi derbyn ymweliad, cyflwynir llythyr i'r Cyngor hwnnw gydag adborth ar ôl pob Pwyllgor Safonau, a
 - cyflwyno adborth di-enw gan y Pwyllgor Safonau i'r holl Gynghorau Tref/ Dinas/ Cymuned fesul chwarter, mewn e-bost /llythyr.

7 CEISIADAU AM ODDEFEB

Roedd ystyried ceisiadau am oddefebau gan Gynghorau Tref/Dinas/Cymuned ac ar lefel sirol yn eitem sefydlog ar y rhaglen.

Nododd yr aelodau na chafwyd unrhyw geisiadau am oddefeb.

Roedd diffyg ceisiadau am oddefeb wedi peri pryder ers peth amser ac roedd yr aelodau wedi trafod bod angen codi ymwybyddiaeth o'r mater. Awgrymodd y Cadeirydd y dylid cynnwys y testun yn y llythyr adborth cyffredinol cyntaf i'r Cynghorau Tref/ Dinas/Cymuned yn dilyn presenoldeb aelodau yn y cyfarfodydd.

PENDERFYNWYD nodi'r sefyllfa.

8 FFORWM SAFONAU CENEDLAETHOL

Roedd y Cadeirydd a'r Swyddog Monitro wedi mynychu'r ail Fforwm Safonau Cenedlaethol a gynhaliwyd ar 30 Mehefin 2023. Amlygodd y Cadeirydd y materion allweddol canlynol:-

- byddai nodiadau'n cael eu rhannu gyda'r Pwyllgorau Safonau a byddent ar gael i'r cyhoedd
- byddai sesiwn hyfforddi ar gadeirio Pwyllgorau Safonau yn cael ei threfnu gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.
- anerchiad gan yr Athro Mark Philp ar ei rôl fel Cadeirydd Pwyllgor Bwrdd Ymgynghorol Ymchwil ar Safonau mewn Bywyd Cyhoeddus.
- anerchiad gan Michelle Morris, Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar ei hadroddiad blynyddol ar gyfer 2022/23.
- trafodaeth ar hyrwyddo safonau uchel, Dyletswydd Arweinwyr Grwpiau a dyletswydd y Pwyllgor Safonau i gyflwyno sylwadau ar gydymffurfiaeth Arweinwyr Grwpiau. Cadarnhawyd y dylai arweinwyr gyfarfod gyda'r Pwyllgor Safonau llawn.
- cefnogi Cynghorau Tref a Chymuned; eglurodd y Dirprwy Swyddog Monitro bod rhai Cynghorau yn Sir Ddinbych wedi mabwysiadu proses datrysiadau lleol ac

eraill heb fabwysiadu'r broses; awgrymodd y Cadeirydd y gellir cynnwys cyfeiriad at y testun yn yr adborth cyffredinol ar ôl mynychu cyfarfodydd.

- roedd darparu adnoddau ar gyfer Pwyllgorau Safonau'n her, gyda mwy o gyfrifoldebau ar Bwyllgorau Safonau a llwyth gwaith trymach ar gyfer Swyddogion Monitro.
- cyflwynwyd y wybodaeth ddiweddaraf ar Adolygiad Penn gyda'r ymatebion i'r ymgynghoriad yn cael eu dadansoddi a'r canlyniadau'n cael eu cyhoeddi yn yr hydref; yn dibynnu ar y canlyniadau efallai y byddai angen is-ddeddfwriaeth a chyfnod ymgynghori o 12 wythnos pellach.
- Roedd Swyddogion Monitro yn ceisio cyflwyno £25 fel yr isafswm o ran gwerth ar gyfer rhoddion a lletygarwch a oedd yn arferiad cyffredin ymysg y mwyafrif o Gynghorau (gan gynnwys Sir Ddinbych).
- roedd eitemau i'w hystyried yn y dyfodol yn cynnwys protocolau datrysiaid lleol a Chyd-bwyllgorau Corfforedig a Chyd-bwyllgorau Safonau.

Eglurodd y Cadeirydd bod y cyfarfod wedi bod yn hynod ddefnyddiol a phwysleisio y byddai cofnodion cyfarfodydd y dyfodol yn cael eu rhannu gyda'r Pwyllgor Safonau.

Tynnodd yr aelodau sylw at y ffaith mai dim ond 35 o'r 280 o gwynion a gyflwynwyd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad) oedd wedi'u hymchwilio ac fe drafodwyd y rhesymau posibl dros y niferoedd isel, a allai gynnwys nifer uchel o faterion lefel isel, cwynion gwamal neu flinderus a / neu'n gymhwysiad llym o brawf lles y cyhoedd. Nodwyd bod y broses o gyflwyno cwynion i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn glir a syml. Roedd yr Aelodau'n derbyn fod gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru adnoddau cyfyngedig a dewisiadau i'w gwneud o ran ymchwiliadau a chydbwysio difrifoldeb y materion sy'n cael eu cyflwyno, gan ddefnyddio esgeuluster clinigol fel enghraifft. Fodd bynnag, roeddent o'r farn y gallai nifer uchel o gwynion nad ydynt yn cael eu hymchwilio arwain at ddadrithiad a cholli cefnogaeth y cyhoedd ac ymddiriedaeth yn y broses, a dim ond drwy gyfeiriad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru y gallai'r Pwyllgor Safonau gyflawni ei waith. Y ffordd arall o gael cyfranogiad y Pwyllgor Safonau oedd drwy'r protocol cwynion anffurfiol, ond y safbwynt cyffredinol oedd y byddai hynny'n tansellio safbwynt y Pwyllgor pe bai cwynion yna'n cael eu hatgyfeirio i'r Pwyllgor Safonau gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Wrth gloi'r drafodaeth, cytunodd yr aelodau y dylid anfon llythyr at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn nodi sylwadau'r Pwyllgor o ran niferoedd uchel o gwynion a oedd yn methu prawf lles y cyhoedd, a chyfeirio at bwerau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru i atgyfeirio materion at y Pwyllgor Safonau drwy ei ewyllys ei hun i gael datrysiaid lleol.

PENDERFYNWYD –

- (a) derbyn a nodi'r adroddiad llafar ar gyfarfod y Fforwm Safonau Cenedlaethol a gynhaliwyd ar 30 Mehefin 2023, a*
- (b) bod y Dirprwy Swyddog Monitro'n drafftio llythyr i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, i'w ystyried gan y Pwyllgor Safonau, yn nodi sylwadau'r Pwyllgor o ran y niferoedd uchel o gwynion sydd heb basio*

prawf lles y cyhoedd a chyfeirio at bwerau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru i atgyfeirio materion at y Pwyllgor Safonau i'w datrys yn lleol.

Ar y pwynt hwn (11.55am), cymerodd y pwyllgor egwyl.

9 DYLETSWYDD ARWEINWYR GRWPIAU - CANLLAWIAU STATUDOL AC ANSTATUDOL AR GYFER PRIF GYNGHORAU YNG NGHYMRU

Roedd Canllawiau Statudol ac Anstatudol ar gyfer Prif Gyngorau yng Nghymru - gan gefnogi darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 wedi'u dosbarthu ymlaen llaw gyda'r rhaglen.

Cyflwynodd y Dirprwy Swyddog Monitro'r wybodaeth ddiweddaraf ar Ddyletswydd Arweinwyr Grwpiau a'r camau nesaf a'r Canllawiau Statudol ar gyfer Prif Gyngorau yng Nghymru. Gofynnwyd i'r Aelodau gytuno i wahodd Arweinwyr Grwpiau i'r Grŵp Cyswllt Moesegol yn y dyfodol. Tynnodd y Dirprwy Swyddog Monitro sylw'r aelodau at y pwyntiau amlwg o ran Dyletswydd Arweinwyr Grwpiau fel y nodwyd yn y Canllawiau Statudol fel a ganlyn-

- mae arweinydd grŵp gwleidyddol sy'n cynnwys aelodau o Gyngor Sir neu Gyngor Bwrdeistref Sirol yng Nghymru yn gorfod cymryd camau rhesymol i hybu a chynnal ymddygiad o safon uchel gan aelodau'r grŵp
- nid oedd y ddyletswydd yn golygu bod arweinwyr grwpiau gwleidyddol yn gyfrifol am ymddygiad eu haelodau ond fod ganddynt rôl i gymryd camau rhesymol i gynnal safonau uchel, gosod esiampl, defnyddio eu dylanwad i gefnogi diwylliant cadarnhaol, bod yn rhagweithiol i hyrwyddo safonau ymddygiad uchel yn eu grŵp a mynd i'r afael â materion o ddiffyg cydymffurfio honedig wrth iddynt godi.
- ymhelaethu ar y deg cam rhesymol fel y nodwyd y mae'n rhaid i Arweinwyr Grwpiau eu hystyried ac y gallent eu cyflawni gyda'r nod o ddatblygu a chefnogi diwylliant sy'n rhagweithiol, yn ymateb i ymddygiad amhriodol ac sy'n gwrthod ei oddef.
- pwysigrwydd hyfforddiant y Cod Ymddygiad a sefydlu perthnasoedd gydag aelodau sy'n eu hannog i rannu problemau gyda'r Arweinwyr Grwpiau
- gallai methiant Arweinydd Grŵp i gydymffurfio'n ystyrlon gyda'r ddyletswydd ddwyn anfri ar eu swydd, gan dorri'r Cod o bosib.
- Dylai Arweinwyr Grwpiau dystiolaethu eu cydymffurfiaeth â'r ddyletswydd newydd ac adrodd ar eu cydymffurfiaeth gyda'r ddyletswydd i'r Pwyllgor Safonau.
- Dylai Arweinwyr Grwpiau gydweithio a sicrhau bod eu grŵp yn cydweithio gyda'r Swyddog Monitro a'r Pwyllgor Safonau pan fydd mater yn cael ei atgyfeirio.
- ar ddechrau bob blwyddyn yn y cyngor dylai'r Arweinwyr Grwpiau gyfarfod gyda'r Pwyllgor Safonau i gytuno sut y byddant yn gweithio gyda'i gilydd, amllder y cyfarfodydd rhyngddynt drwy gydol y flwyddyn, y trothwy y byddai'r Pwyllgor Safonau'n ei ddefnyddio i bennu a yw Arweinwyr Grwpiau wedi cydymffurfio â'u dyletswyddau, a'r mecanwaith er mwyn i Arweinwyr Grwpiau gyflwyno adroddiadau i'r Pwyllgor Safonau.

Trafododd yr Aelodau'r ddogfen gyda'r Dirprwy Swyddog Monitro yn egluro mai dim ond yn ddiweddar y cyhoeddwyd y canllawiau, ac er eu bod yn ddefnyddiol ac y dylid rhoi sylw iddynt, roedd cwrmpas i'r Pwyllgor eu haddasu fel y bo'n briodol, yn enwedig o ran terfynau amser ar gyfer y camau gweithredu ac ati. Cydnabu'r Aelodau'r gwaith sydd eisoes wedi'i wneud o ran y cyfrifoldebau ychwanegol ar gyfer y Pwyllgor a'r Arweinwyr Grwpiau, gan gynnwys ymateb cadarnhaol o ran y ffurflen a fabwysiadwyd, a bod angen trafodaethau pellach i ddatblygu'r prosesau hynny, meithrin perthnasoedd da a chydweithio. Tynnwyd sylw at y cyfle i godi'r mater o ran hyfforddiant hefyd, awgrymodd y Dirprwy Swyddog Monitro efallai y byddai'n ddefnyddiol cynnwys Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd yn hynny.

Cytunodd y Pwyllgor y dylid trefnu cyfarfod y Grŵp Cyswllt Moesegol (yn cynnwys y Pwyllgor Safonau a'r Arweinwyr Grwpiau) gyda'r nod o ddechrau'r trafodaethau hynny a'r camau gweithredu fel y nodwyd yn y canllawiau i symud ymlaen â'r mater. Cytunodd y Dirprwy Swyddog Monitro i drefnu cyfarfod ar yr un diwrnod â'r Pwyllgor Safonau nesaf os oedd modd, fel arall gellir ystyried dyddiad arall. Roedd y canllawiau yn fanwl a chymhleth ac eglurodd y Dirprwy Swyddog Monitro y byddai'r cyfarfod cychwynnol yn canolbwyntio ar grynhoi Dyletswydd Arweinwyr Grwpiau a hwyluso trafodaeth ar sut y byddai'r Arweinwyr Grwpiau a'r Pwyllgor Safonau'n gweithio gyda'i gilydd i gefnogi'r broses honno a'r camau rhesymol, fel y nodwyd yn y canllawiau.

Cydnabu'r Pwyllgor hefyd bod elfennau eraill o fewn y Canllawiau Statudol yn ymwneud â'r Pwyllgor Safonau ac fe gytunwyd y byddai'r Dirprwy Swyddog Monitro yn darparu manylion pellach ar Ran 2: Adrannau 5, 6 a 7 ynghyd â Rhan 4: Yr Atodlen, Adran 6 a'r Rhaglen ac adroddiadau, Adran 15.80 (papurau cefndir), Cadeirio Cyfarfodydd, Adran 15.138 ymlaen, o ran eu perthnasedd i'r Pwyllgor Safonau mewn cyfarfod yn y dyfodol. Er eglurder, tynnodd y Cadeirydd sylw at Adran 7: Dyletswydd y pwyllgor safonau i gyflwyno adroddiad blynyddol, ac yn unol â'r canllawiau cytunodd y Pwyllgor y dylid rhannu eu hadroddiad blynyddol gydag Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, a Chynghorau Tref/ Dinas/ Cymuned drwy'r ohebiaeth adborth cyffredinol cyntaf yn dilyn presenoldeb yn y cyfarfodydd.

PENDERFYNWYD –

- (a) *derbyn a nodi'r diweddariad ar lafar ar Ddyletswydd yr Arweinwyr Grwpiau;*
- (b) *bod y Dirprwy Swyddog Monitro'n trefnu cyfarfod y Grŵp Cyswllt Moesegol er mwyn hwyluso trafodaethau rhwng y Pwyllgor Safonau a'r Arweinwyr Grwpiau ar Ddyletswydd Arweinwyr Grwpiau a'r camau nesaf, a*
- (c) *bod y Dirprwy Swyddog Monitro'n cyflwyno adroddiad yn ôl i gyfarfod y Pwyllgor yn y dyfodol o ran adrannau perthnasol y Canllawiau Statudol cyn belled ag y bo'n berthnasol i'r Pwyllgor Safonau.*

10 CYD-BWYLLGOR CORFFOREDIG

Eglurodd y Dirprwy Swyddog Monitro bod Cydbwyllgor yn cynnwys dau o awdurdodau lleol neu fwy. Roedd Cydbwyllgor Corfforedig Gogledd Cymru yn

cynnwys y chwech o awdurdodau lleol yng ngogledd Cymru, dan arweiniad Cyngor Gwynedd.

Roedd gan Gydbwyllgorau Corfforedig bwerau'n ymwneud â lles economaidd, cynllunio strategol a datblygiad polisïau cludiant rhanbarthol ac roedd Cydbwyllgor Corfforedig Gogledd Cymru'n cyflawni swyddogaethau Bwrdd Uchelgais Economaidd. Roeddent yn gyrff corfforaethol a allai gyflogi staff, meddu ar asedau a chyllidebau dynodedig. Roedd y Cydbwyllgor Corfforedig angen trosolwg a chraffu a modd o oruchwylio safonau. Roedd Swyddog Monitro Cyngor Gwynedd yn drafftio dogfen a threfniadau llywodraethu ac, er eu bod yn y camau cynnar, roedd gwaith ar y gweill i sicrhau capasiti o ran llywodraethu a gosod y prosesau hynny, a byddai cais ffurfiol i ddilyn yn ceisio cynrychiolwyr i fod ar Bwyllgor Safonau yn y dyfodol.

PENDERFYNWYD bod y wybodaeth ddiweddaraf am y Cydbwyllgorau Corfforedig yn cael ei nodi.

11 DIGWYDDIAD HYFFORDDIANT CADEIRYDD

Nododd y Dirprwy Swyddog Monitro y trefnwyd hyfforddwr i ddarparu Digwyddiad Hyfforddiant Cadeirydd ar gyfer Cynghorau Tref / Dinas / Cymuned wyneb yn wyneb yn Neuadd y Sir, Rhuthun o 10am - 12 canol dydd ar 24 Tachwedd 2023.

Cytunodd Rheolwr y Gwasanaethau Democrataidd y dylid ymestyn y gwahoddiad i Gadeiryddion Pwyllgorau'r Cyngor, ac roedd croeso i aelodau'r Pwyllgor Safonau fynychu'r digwyddiad hefyd. Byddai gohebiaeth yn cael ei anfon at y Clercod yr wythnos ganlynol yn ceisio enwebiadau ar gyfer y digwyddiad. O ystyried costau'r hyfforddiant i'r Cyngor, byddai ffi o £10 yn cael ei chodi ar bob cynrychiolydd a fyddai hefyd yn sicrhau eu hymrwymiad i fynychu. Roedd hyfforddiant tebyg gan Un Llais Cymru'n £35. O ran llywodraethu, byddai hyfforddiant yn cynnwys rheolaeth cleric megis contract cyflogaeth.

PENDERFYNWYD nodi'r diweddariad llafar ar Ddigwyddiad Hyfforddiant Cadeiryddion.

12 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y PWYLLGOR SAFONAU

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Safonau i'w hystyried, a thrafododd yr aelodau'r canlynol –

- cytuno i newid dyddiad y cyfarfod nesaf yn y rhaglen gwaith i'r dyfodol o'r 1 Rhagfyr i'r 8 Rhagfyr i adlewyrchu'r ad-drefniant.
- cynnwys adroddiad ar y rhaglen gwaith i'r dyfodol ar elfennau eraill y Canllawiau Statudol ac Anstatudol ar gyfer Prif Gynghorau yng Nghymru sy'n berthnasol i'r Pwyllgor Safonau fel y trafodwyd o dan eitem 9 ar y rhaglen.
- ad-drefnu eitem ar wybodaeth ddiweddaraf y Fforwm Safonau Cenedlaethol o fis Rhagfyr i fis Mawrth gan na fyddai'r cyfarfod yn cael ei gynnal tan fis Ionawr 2024

- ychwanegu eitem at y rhaglen gwaith i'r dyfodol ar gyfer mis Mawrth 2024 ar adborth o gyfarfod y Grŵp Cyswilt Moesegol (a drefnwyd yn wreiddiol ar gyfer 8 Rhagfyr)
- ychwanegu eitem at y rhaglen gwaith i'r dyfodol ar gyfer mis Rhagfyr 2023 ar adborth o Ddigiwyddiad Hyfforddiant Cadeiryddion a gynhaliwyd ar 24 Tachwedd 2023.
- o ran eitemau yn y dyfodol cytunodd y Dirprwy Swyddog Monitro y byddai'n ymgynghori gyda'r Swyddog Monitro i gael dyddiad priodol ar gyfer eitem i Adolygu maint a chyfansoddiad y Pwyllgor Safonau.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, bod y Pwyllgor Safonau yn cytuno ar y Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.

13 DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Nododd yr aelodau fod cyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau wedi'i drefnu ar gyfer 10.00am ddydd Gwener 8 Rhagfyr 2023.

GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD

PENDERFYNWYD dan Adran 100A Deddf Llywodraeth Leol 1972, y dylid gwahardd y Wasg a'r Cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer yr eitemau busnes a ganlyn ar y sail ei fod yn ymwneud â datgelu gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym Mharagraffau 12 a 13 Rhan 4 Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972.

14 COD YMDDYGIAD - RHAN 3 DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cyflwynodd y Dirprwy Swyddog Monitro adroddiad cyfrinachol (a ddisbarthwyd ymlaen llaw) yn rhoi trosolwg o gwynion yn erbyn aelodau y cafodd eu cyflwyno i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) ers 1 Ebrill 2022.

Nid oedd unrhyw gwynion byw wedi'u hadrodd fel rhai sy'n cael eu hymchwilio ar hyn o bryd. Ond, o ystyried y newid yn y trefniadau adrodd, gallai cwynion gael eu cyflwyno i Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru na fydden nhw'n yn hysbys hyd nes y byddai penderfyniad wedi'i wneud ynghylch a fyddai ymchwiliad i'r gŵyn. Trafododd yr aelodau sawl cwyn a gyflwynwyd mewn perthynas ag un Cyngor Cymuned, ac nad oedd Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn eu hymchwilio gan nad oeddent yn pasio cam cyntaf prawf lles y cyhoedd gan nad oedd tystiolaeth ddigonol. Tynnwyd sylw at yr anawsterau o ran adolygu cwynion gan nad oedd y Pwyllgor yn ymwybodol o'r holl ffeithiau ar gyfer yr achos. O ystyried y wybodaeth a oedd ar gael i'r Pwyllgor, roedd yr aelodau'n teimlo yr hoffent ymchwilio ymhellach i'r mater a gofyn bod rhagor o wybodaeth yn cael ei cheisio gan y Swyddog Monitro gyda'r nod o ailystyried y mater yn eu cyfarfod nesaf. Byddai'r Aelodau hefyd yn ystyried a fyddai unrhyw fudd o fynychu cyfarfod y Cyngor hwnnw yn y dyfodol.

PENDERFYNWYD derbyn a chofnodi'r adroddiad.

Daeth y cyfarfod i ben am 1.20pm.

Adroddiad i'r	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y cyfarfod	8 Rhagfyr 2023
Swyddog / Aelod Arweiniol	Gary Williams, Swyddog Monitro
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts, Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol - Pobl
Awdur yr Adroddiad	Elinor Cartwright, Cyfreithwraig dan Hyfforddiant
Teitl	Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru – ‘Ein Canfyddiadau’

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1 Y crynodebau achos diweddaraf yn yr adran 'Ein Canfyddiadau' ar wefan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (yr Ombwdsmon).

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Rhoi gwybod i aelodau am y crynodebau achos diweddaraf yn yr adran 'Ein Canfyddiadau' ar wefan yr Ombwdsmon sy'n disodli'r Llyfr Achosion Cod Ymddygiad blaenorol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor yn nodi cynnwys yr adroddiad hwn

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Bydd Aelodau'r Pwyllgor yn gwybod bod yr Ombwdsmon yn arfer cyhoeddi 'Coflyfr Cod Ymddygiad' (y Coflyfr) yn chwarterol a oedd yn rhoi crynodeb byr o'r materion yr oedd yr Ombwdsmon wedi ymchwilio iddynt, a chanlyniadau'r ymchwiliadau hynny.

- 4.2. Ystyriwyd bod y Llyfr Achosion yn adnodd defnyddiol i roi gwybod i aelodau etholedig, y cyhoedd a phwyllgorau safonau am y mathau o gwynion a gaiff eu hymchwilio a chanlyniadau'r ymchwiliadau hynny.
- 4.3. Mae'r Ombwdsmon bellach wedi rhoi'r gorau i gyhoeddi'r Coflyfr ac yn hytrach wedi creu adran 'Ein Canfyddiadau' ar ei gwefan y gellir mynd ato drwy ddilyn y ddolen ganlynol: <https://www.ombwdsmon.cymru/canfyddiadau>
- 4.4. Mae'r adran 'Ein Canfyddiadau' yn cynnwys cyfleuster chwilio lle gellir chwilio am fanylion achosion a ystyriwyd gan yr Ombwdsman yn ôl pwnc, awdurdod, canlyniad, dyddiad a chyfeirnod. Mae'r adran yn cynnwys yr holl faterion y mae'r Ombwdsmon yn ymchwilio iddynt, nid dim ond materion yn ymwneud ag ymddygiad.
- 4.5. Mae'r adroddiad yn ymwneud â'r cyfnod 3 Awst - 24 Tachwedd 2023. Mae'r adran 'Ein Canfyddiadau' ar wefan yr Ombwdsmon yn cynnwys crynodeb o'r achosion sy'n cynnwys cwynion Cod Ymddygiad ac wedi cael eu hymchwilio gan yr Ombwdsmon, ac fe'u rhennir i'r categorïau canlynol:
Dyletswydd i gynnal y gyfraith	1
- 4.6. Gellir categorio'r canlyniadau fel a ganlyn:
Dim angen camau pellach	1
- 4.7. Mae dyfyniadau perthnasol o'n tudalennau Ein Canfyddiadau ynghlwm fel Atodiad 1 er gwybodaeth. Nid oedd yr achos yn ymwneud â chynghor yn Sir Ddinbych.
- 4.8. Yn gryno, derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn bod Aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi torri ei God Ymddygiad drwy gymryd rhan a phleidleisio yng nghyfarfod y Cyngor dros y we, tra'n ymddangos ei fod yn gyrru, a fyddai o bosib yn dwyn anfri ar y Cyngor. O ystyried mai dim ond tystiolaeth o un digwyddiad a gyflwynwyd, penderfynodd yr Ombwdsmon nad oedd yn ymddangos ei fod wedi

ailadrodd yr ymddygiad, ac er bod yr Aelod wedi torri'r Cod, penderfynodd yr Ombwdsmon na fyddai er lles y cyhoedd i gymryd camau pellach dan adran 69(4)(b) Deddf Llywodraeth Leol 2000.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1. Nid yw'r adroddiad yn cael effaith uniongyrchol ar y Cynllun Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Nid oes unrhyw gostau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Les?

7.1. Nid oes angen aseiad ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Nid oes unrhyw ymgynghoriadau wedi eu cynnal mewn perthynas â'r adroddiad hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Nid oes angen datganiad

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Nid oes unrhyw risgiau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

- 11.1. Deddf Llywodraeth Leol 2000
- 11.2. Nid oes angen gwneud penderfyniad.

Detholiad o'n 'Canfyddiadau'

Corff perthnasol: Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Dyddiad yr Adroddiad: 07/09/2023

Testun: Dyletswydd i gynnal y gyfraith

Cyfeirnod Achos: 202205954

Roedd yr Ombwdsmon wedi cael cwyn bod Aelod ("yr Aelod") o Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ("y Cyngor") wedi torri'r Cod Ymddygiad ("y Cod") drwy gymryd rhan a phleidleisio mewn cyfarfod o'r Cyngor a fynychodd yn rhithiol, tra'n ymddangos ei fod yn gyrru.

Roedd ymchwiliad yr Ombwdsmon yn ystyried pa un a oedd yr Aelod wedi torri'r Cod drwy ddwyn anfri ar ei swydd neu awdurdod.

Cafwyd gwybodaeth gan y Cyngor, gan gynnwys cofnodion o gyfarfodydd perthnasol y Cyngor a fideos o'r achosion a arweiniodd at y gwyn. Cafwyd gwybodaeth gan yr Aelod a'r Heddlu hefyd.

Roedd y clip fideo o'r cyfarfod cyntaf o'r Cyngor yn dangos bod yr Aelod yn gyrru cerbyd tra'n cyfrannu at y cyfarfod ac roedd yr Aelod yn cydnabod mai dyma oedd yr achos. Roedd yr Aelod yn meddwl ei bod yn bwysig ei fod yn mynychu pob cyfarfod. Roedd fideos dilynol yn dangos bod y car naill ai'n llonydd neu bod yr Aelod yn y sedd teithiwr.

Dywedodd yr Heddlu nad oeddent wedi derbyn cwyn ac na fyddai nawr o fudd i'r cyhoedd i ymchwilio'r mater. Nid rôl yr Ombwdsmon yw penderfynu a fyddai camau'r Aelod wedi arwain at ymddygiad troseddol. Fodd bynnag, nid yw penderfyniad yr Heddlu yn golygu bod camau'r Aelod wedi eu hystyried yn dderbyniol.

Roedd yr Ombwdsmon wedi canfod bod camau'r Aelod yn awgrymu torri rheolau'r Cod. Mae'r cyhoedd yn disgwyl i aelodau etholedig gyfrannu'n llawn at fusnes y Cyngor ac mae mynychu cyfarfod tra'n gyrru yn dangos penderfyniad gwael ac roedd yna bosibilrwydd y byddai wedi dwyn anfri ar y Cyngor.

Roedd yr Ombwdsmon wedi ystyried bod yna dystiolaeth o un digwyddiad ble roedd yr Aelod yn gyrru ac yn rhyngweithio gyda'r cyfarfod, ac nad oedd yn ymddangos ei fod wedi ailadrodd yr ymddygiad. Bod fideos dilynol yn dangos yr Aelod yn y sedd teithiwr neu

mewn cerbyd llonydd yn awgrymu nad oedd yr Aelod wedi ailadrodd yr ymddygiad a'i fod wedi dysgu o'r gwyn hon.

Roedd yr Ombwdsmon wedi canfod er bod camau'r Aelod yn awgrymu torri'r Cod, nad oedd wedi ailadrodd yr ymddygiad wedyn ac roedd diffyg ymchwiliad troseddol yn golygu na fyddai er lles y cyhoedd i gymryd camau pellach.

Roedd yr Ombwdsmon wedi canfod o dan Adran 69(4)(b) o'r Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 nad oedd angen cymryd unrhyw gamau mewn perthynas â'r materion a ymchwiliwyd.

Bydd y penderfyniad hwn yn cael ei gadw ar gofnod ac yn cael ei gymryd i ystyriaeth os bydd unrhyw ymddygiad tebyg gan yr Aelod yn y dyfodol.

Adroddiad i'r	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y cyfarfod	8 Rhagfyr 2023
Aelod Arweiniol / Swyddog	Gary Williams, Cyfarwyddwr Corfforaethol, Llywodraethu a Busnes/ Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad	Lisa Jones, Rheolwr y Gwasanaethau Cyfreithiol / Dirprwy Swyddog Monitro
Teitl	Adroddiad Blynyddol y Cadeiryddion

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn i'r Pwyllgor Safonau i alluogi'r Pwyllgor llawn gael golwg a chyfrannu at Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd, cyn i'r eitem gael ei chyflwyno i'r Cyngor llawn. Mae'r adroddiad llawn ynghlwm fel Atodiad 1.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Cytunwyd gan Aelodau'r Pwyllgor hwn y dylai Adroddiad Blynyddol gael ei gyflwyno ar waith y pwyllgor a'i ganfyddiadau a'i arsylwadau, i holl Aelodau'r Cyngor bob blwyddyn fel rhan o ymgyrch y Pwyllgor i wella safonau ymddygiad moesegol ac i gydymffurfio â Chod Ymddygiad yr Aelodau.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau yn:

- 3.1 Nodi cynnwys yr adroddiad.
- 3.2 Darparu sylwadau i'r Swyddog Monitro ar gynnwys yr adroddiad i sicrhau ei fod yn adlewyrchu barn y Pwyllgor hwn yn gywir.
- 3.3 Argymhell bod y Cadeirydd yn cyflwyno hwn i'r Cyngor Llawn

4. Manylion yr adroddiad

Mae'r adroddiad drafft ynghlwm yn Atodiad 1 i'w ystyried.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae Pwyllgor Safonau cwbl weithredol a chynrychioliadol ac sy'n cynnal y safonau uchel a ddisgwylir gan Aelodau yn helpu i ategu'r modd y mae'r Cyngor yn gweithredu ei swyddogaethau democrataidd.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw gost ychwanegol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn ac nid oes unrhyw oblygiadau ar gyfer y gwasanaethau eraill o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

Nid yw'n ofynnol asesu'r effaith ar les.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Nid oes unrhyw ymgynghoriadau eraill wedi eu hystyried yn ofynnol; yr adroddiad hwn yw'r ymgynghoriad â'r Pwyllgor Safonau ac maent yn fodlon bod yr adroddiad yn adlewyrchu safbwynt y Pwyllgor a'r Cadeirydd o ran cadw at God Ymddygiad Aelodau yn y Sir a sylwadau o ran uniondeb a moeseg yn gyffredinol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes ei angen.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes unrhyw risg wedi'i nodi.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

Deddf Llywodraeth Leol 2000; Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Cymru) 2001 a Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Cymru) (Diwygiad) 2006.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Report to	County Council
Date of meeting	to be confirmed
Lead Member / Officer	Gary Williams, Monitoring Officer
Report author	Lisa Jones, Legal Services Manager
Title	Standards Committee Annual Report D R A F T

1. What is the report about?

This is Annual Report of Standards Committee to the Full Council and covers the calendar year January to December 2023. It was agreed that the Chair will present their report on this basis annually to the Full Council, in order to keep Members informed of trends; issues in respect of compliance with the Members' Code of Conduct generally across the County and the work of the Committee in driving up standards of behaviour at the County level, but also at Town, City and Community levels.

2. What is the reason for making this report?

It was agreed by Members of this Committee that an Annual Report should be presented on the work of the committee each year and its findings and observations, to all Council Members as part of the Committee's drive to increase standards of ethical behaviour and compliance with the Members Code of Conduct. The obligation to deliver a report is now enshrined in legislation and a copy of the report is then lodged with the PSOW.

3. What are the Recommendations?

That Members note the contents of the report.

4. Report details

- 4.1 Standards Committee main role is to monitor adherence to the Members' Code of Conduct. All members are aware that their Code is founded (and should be read in conjunction with) the 7 Nolan Principles of Public Life. In Wales there are ten principles namely Selflessness, Honesty, Integrity and Propriety, Duty to uphold the law, Stewardship, Objectivity in decision making, Equality and Respect, Openness, Accountability and Leadership.

4.2 Standards Committee regulations stipulate that the size of the Committee shall not be less than 5 but no more than 9 Members with the Committee suggesting that this should be reviewed in the future. In Denbighshire Standards Committee consists of the following Member types – 2 County Councillors, 4 Independent (co-opted) Members, and 1 Community Council Member (who is not also a twin hatted Member), therefore 7 members. The majority of the Members are therefore not elected, but are recruited from members of the public as per the requirements of the Standards legislation in Wales. The Committee can also only be quorate when at least half of those Members present are the independent lay members.

4.3 When the Committee receives a reference from the Public Services Ombudsman for Wales (PSOW) following her investigation into a complaint, they will then sit in a quasi-judicial capacity whilst they hear the matter. They have powers to suspend a Member from Office for a maximum of 6 months, during which time they will not be able to act in their capacity as an elected member and will not receive any member salary. The Committee has discretion to impose lesser sanctions such as a partial suspension from duties or a 'public censure' and to impose other conditions such as attendance at training. At the time of writing the Monitoring Officer has been made aware of [insert number] of complaints lodged against members with the PSOW; of which [insert number / describe outcome]

4.4 There is also the option where the PSOW seeks the views of the Monitoring Officer and Standards Committee on whether in those circumstances where the Ombudsman decides not to investigate, that the Monitoring Officer may wish to investigate locally. In these circumstances, the Monitoring Officer consults the Chair and/or the Committee and each case is considered on its merits. The Standards Committee wrote to the PSOW in the Autumn of 2023 to communicate their observations that the number of complaints were not taken any further. [what does the Committee wish to add here?]

4.5 Group Leaders are now required by law to promote compliance within their Group in respect of adherence to the Code. An 'Ethical Liaison Group' has been established and Standards Committee met with the Group Leaders collectively for the second time on the 18th December 2023[insert details following GL meeting]

4.5 Members also carried out [insert final number following December Standards Committee] of visits as observers at Town, City and Community Councils. Feedback is now provided to the relevant Council and a form of anonymous generic feedback is provided to all Town, City and Community Councils on observations found and to enable the sharing of good practice.

4.6 During the past year the Committee met on 4 occasions. The table attached as Appendix 1 sets out a summary of the items under discussion.

Standing Items

The standing items in 2023 the Committee received were:

- (a) Reports from Standards Members in respect of their attendance and observations at Committee and Council meetings whether at County or Community level. Denbighshire County Council Standards Committee is proactive in its' approach to raising standards and awareness of the Code of Conduct. Committee Members attend to observe conduct and general effectiveness of the meetings; will then feed back to the Committee, who may make recommendations in respect of any training needs or trends or patterns of conduct in particular communities or at County level. Accessibility of meetings is also noted.

In respect of the 2023 period, the general ethical framework functions were at [Standards Committee to provide comments on levels of compliance etc]

As emphasised last year, the Committee is keen to make it clear that their approach in attending in person at meetings is from a support and collaborative angle; in order to target resources to improve standards and the public's confidence in the vital work being done at community level, on a voluntary basis; and not from any enforcement or critical angle. The Committee fully recognises the value such councils and their members add to local communities. The Committee believes that the Code is there to give public confidence, but to also protect members and any efforts to raise this awareness for all serving members is a key theme they continually endorse.

- (b) Overview of Complaints lodged against Members with the Public Services Ombudsman for Wales. The report is presented in a closed session and members are provided with a limited amount of detail in respect of the complaint but with sufficient detail to enable members to consider if training or other actions can be recommended to particular town city and community councils which are experiencing issues or an increase in complaints.
- (c) Forward Work Programme. This aligns the approach of other council committees and encourages a more strategic approach to the role of the Committee as a proactive one not just reactive to complaints.
- (d) Dispensation requests. It is of note that at the time of writing no requests for dispensations have been received. A communication has been sent out to all clerks to remind them of the ability to obtain a dispensation but this has not generated any requests.
- (e) Public Services Ombudsman for Wales' – Our Findings. These are shared at each Committee so that a national picture of complaints is understood and the level of sanctions.

4.3 During this year there was also two meetings of the National Standards Forum – [standards committee to agree which areas they want to highlight]

4.4 During this year there was no meeting in respect of a Determination as to whether there had been a breach of the Code of Conduct at County or Community level.

5. How does the decision contribute to the Corporate Priorities?

A fully functioning and representative Standards Committee which upholds the high standards expected of members helps underpin the Council's exercise of its democratic functions.

6. What will it cost and how will it affect other services?

There are no additional costs associated with this report and there are no implications for other services as a result of this report.

7. What are the main conclusions of the Well-being Impact Assessment?

A Well Being Impact Assessment is not required.

8. What consultations have been carried out with Scrutiny and others?

No other consultations are considered required; this report has been for consultation to Standards Committee and that they are content the report reflects the Committee and Chair' perspective in respect of adherence to the Members' Code of Conduct in the County and observations in respect of probity and ethics generally.

9. Chief Finance Officer Statement

Not required.

10. What risks are there and is there anything we can do to reduce them?

There are no identified risks.

11. Power to make the decision

The Local Government Act 2000; the Standards Committee (Wales) Regulations 2001 and the Standards Committee (Wales) (Amendment) Regulations 2006.

Appendix 1

Date of Meeting	Report Items/Area s
6/4/23	• Standards Committee Annual Report • National Standards Forum feedback • WG consultation on the Penn Review Standing Item: Attendance at meetings • PSOW 'Our Findings' • Standing item: Dispensation requests • Standing Item: Overview of Complaints against Members • Forward Work Programme
16/6/23	• Code of Conduct Training update • Standards Committee Recruitment Panel • Group Leaders Duty and Reports • Response to the Penn Review • Standing Item: Attendance at meetings • PSOW 'Our Findings' • Standing item: Dispensation requests • Standing Item: Overview of Complaints against Members • Forward Work Programme
8/9/23	• National Standards Forum feedback • Group Leaders' Duty • Corporate Joint Committee update • Chairs Training Event for Town, City and Community Councils – confirmation of event. • Standing Item: Attendance at meetings • PSOW 'Our Findings' • Standing item: Dispensation requests • Standing Item: Overview of Complaints against Members • Forward Work Programme.
8/12/23	• Draft Standard Committee's Annual Report • Feedback from the Chair's training event held on the 24th November 2023 • Standing Item: Attendance at meetings • PSOW 'Our Findings' • Standing item: Dispensation requests • Standing Item: Overview of Complaints against Members • Forward Work Programme

STANDARDS COMMITTEE FORWARD WORK PROGRAMME

NOTE: A SHORT 30-MINUTE TRAINING SESSION FOR ALL STANDARDS COMMITTEE MEMBERS WILL BE HELD BEFORE EACH MEETING

PLEASE NOTE AGENDA TO BE CIRCULATED 1 WEEK IN ADVANCE OF MEETING

PREVIOUS MEETINGS

DATE OF MEETING	REPORT ITEMS / AREAS	REPORT AUTHOR
6 April 2023	Standing Items –	
	Standing Item: Public Services Ombudsman ‘Our Findings’	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Attendance at Meetings	Independent Members
	Standing Item: Dispensation Requests	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Standards Committee Forward Work Programme	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Part 2 Item: Overview of Complaints in Denbighshire	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Report Items –	
	Standards Committee Annual Report	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	National Standards Forum Update	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	Welsh Government Consultation on the Penn Review	Gary Williams (Monitoring Officer)
16 June 2023	Standing Items –	
	Standing Item: Public Services Ombudsman ‘Our Findings’	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Attendance at Meetings	Independent Members
	Standing Item: Dispensation Requests	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Standards Committee Forward Work Programme	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Part 2 Item: Overview of Complaints in Denbighshire	Gary Williams (Monitoring Officer)

Tudalen 33

Eitem Agenda 10

	Report Items –	
	Comparison of Standards Committee Recruitment Panel Compilation	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	National Standards Forum Update	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	Code of Conduct Training - overview of delivery for County and Town, City and Community Councils	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	Group Leaders Reports to Standards Committee	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	Formal response to the Welsh Government Consultation on the Penn Review	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
15 September 2023	Standing Items –	
	Standing Item: Public Services Ombudsman ‘Our Findings’	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Attendance at Meetings	Independent Members
	Standing Item: Dispensation Requests	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Standards Committee Forward Work Programme	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Part 2 Item: Overview of Complaints in Denbighshire	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Report Items –	
	National Standards Forum Update	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	Monitor the Regional Working arrangements	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	Corporate Joint Committee (standards committee representatives)	Gary Williams (Monitoring Officer)
8 December 2023	Standing Items –	
	Standing Item: Public Services Ombudsman ‘Our Findings’	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Attendance at Meetings	Independent Members
	Standing Item: Dispensation Request	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Standards Committee Forward Work Programme	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Pat 2 Item: Overview of Complaints in Denbighshire	Gary Williams (Monitoring Officer)

	Report Items -	
	Standards Committee Annual Report	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	Feedback from the Chair's Training Event held on 24 November 2023	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)

FUTURE MEETINGS

DATE OF MEETING	REPORT ITEMS / AREAS	REPORT AUTHOR
1 March 2024	Standing Items –	
	Standing Item: Public Services Ombudsman 'Our Findings'	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Attendance at Meetings	Independent Members
	Standing Item: Dispensation Requests	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Standards Committee Forward Work Programme	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Part 2 Item: Overview of Complaints in Denbighshire	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Report Items –	
	National Standards Forum Update	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	Statutory and Non-Statutory Guidance for Principal Councils in Wales relevant to the Standards Committee	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
	Feedback from the Ethical Liaison Group meeting (provisionally scheduled for 8 December)	Lisa Jones (Deputy Monitoring Officer)
7 June 2024	Standing Items –	
	Standing Item: Public Services Ombudsman 'Our Findings'	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Attendance at Meetings	Independent Members
	Standing Item: Dispensation Requests	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Standards Committee Forward Work Programme	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Part 2 Item: Overview of Complaints in Denbighshire	Gary Williams (Monitoring Officer)

	Report Items –	
13 September 2024	Standing Items –	
	Standing Item: Public Services Ombudsman ‘Our Findings’	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Attendance at Meetings	Independent Members
	Standing Item: Dispensation Requests	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Standards Committee Forward Work Programme	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Part 2 Item: Overview of Complaints in Denbighshire	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Report Items –	
6 December 2024	Standing Items –	
	Standing Item: Public Services Ombudsman ‘Our Findings’	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Attendance at Meetings	Independent Members
	Standing Item: Dispensation Requests	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Item: Standards Committee Forward Work Programme	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Standing Part 2 Item: Overview of Complaints in Denbighshire	Gary Williams (Monitoring Officer)
	Report Items –	

Future Items to be considered

Meeting T.B.C.	Joint meeting with Town, City and Community Councils	
September/December	Review of the size and composition of the Standards Committee	added by the Committee 28/10/22

Updated 30/11/23 NH

Tudalen 37

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Yn rhinwedd Paragraff(au) 12, 13 Rhan 4, Atodlen 12A
Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Document is Restricted

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Yn rhinwedd Paragraff(au) 12, 13 Rhan 4, Atodlen 12A
Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Document is Restricted

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag